

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **J. K.**, zast. Mgr. Miroslavem Krutinou, advokátem, se sídlem Vyšehradská 423/27, Praha 2, proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje**, se sídlem Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 6. 2014, č. j. 30 A 29/2013 – 27,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 6. 2014, č. j. 30 A 29/2013 – 27, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje ze dne 7. 3. 2013, č. j. 4468/VZ/2013-2, a usnesení Městského úřadu Vrchlabí, Odbor vnitřních věcí a správní, ze dne 14. 1. 2013, č. j. Matr. 2012/7/R **se zrušují** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 9.114 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Miroslava Krutiny, advokáta, se sídlem Vyšehradská 423/27, Praha 2.
- IV. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení, které předcházelo rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 6. 2014, č. j. 30 A 29/2013 – 27, částku 11.228 Kč do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Miroslava Krutiny, advokáta, se sídlem Vyšehradská 423/27, Praha 2.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 7. 3. 2013, č. j. 4468/VZ/2013-2, bylo zamítnuto odvolání žalobce proti usnesení Městského úřadu Vrchlabí, Odbor vnitřních věcí a správní (dále též „správní orgán prvního stupně“) ze dne 14. 1. 2013, č. j. Matr. 2012/7/R, a toto usnesení bylo potvrzeno. Rozhodnutím správního orgánu prvního stupně bylo podle § 66 odst. 1

písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), zastaveno řízení o žádosti žalobce, nar. X, a jeho manželky L. E. K., nar. X, jako rodičů a účastníků správního řízení o provedení zápisu jména jejich nezletilého syna *nezjištěno* K., nar. X ve V., do matriční knihy narození. Rodiče žádali, aby bylo synovi do matriční knihy zapsáno jméno v podobě „T.“.

[2] V odůvodnění rozhodnutí žalovaný vyložil, že rodiče byli správním orgánem prvního stupně vyzváni k předložení dokladu podle § 62 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (dále jen „zákon o matrikách“), konkrétně dokladu vydaného znalcem z oboru, kterým bude osvědčena pravopisná podoba jména, jehož zápis je požadován. Žalovaný dospěl k závěru, že rodiče sice následně předložili správnímu orgánu prvního stupně výtah z veřejně dostupných webových stránek, jimiž dokládali užívání jména T. v několika státech (zejména Spojených státech amerických, Nizozemsku či Německu), údaje anonymně dostupné na internetu ovšem nelze po jazykové stránce považovat za dostačující ověření jména; jedná se toliko o materiály pomocné, přičemž však jazykové ověření pravopisné podoby jména musí být ze zákona provedeno prostřednictvím znaleckého posudku. Žalovaný zdůraznil, že záměrem správních orgánů není zasahovat do svobodné vůle rodičů při výběru jména jejich nezletilého dítěte, nýbrž výhradně ověřit jazykové podmínky pro zápis jména do matriky. Uzavřel, že správní orgán prvního stupně nepochybil, pokud za situace, kdy se mu nepodařilo ověřit základní pravopisně správnou podobu jména „T.“ na základě doposud provedených zápisů ani v některé ze standardně používaných odborných publikací, vyzval rodiče k předložení znaleckého posudku; poté, co rodiče posudek nedoložili, řízení v souladu se zákonem zastavil.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou ze dne 9. 5. 2013, ve které navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil, věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a současně přiznal žalobci náhradu nákladů soudního řízení. Namítal, že správní orgány formalisticky aplikovaly příslušné ustanovení zákona, aniž by zohlednily konkrétní okolnosti případu. Zdůraznil, že o zápis jména jejich syna v podobě T. s manželkou požádali na základě své svobodné a souhlasné volby; manželka je občankou Spojených států amerických, přičemž zvolené jméno navazuje na rodový původ matky a její indiánské kořeny, neboť toto jméno nesl jeden z jejích předků. Jméno v podobě navrhované k zápisu odpovídá požadavkům § 62 odst. 1 zákona o matrikách, zejména není zkomolené, zdvojnásobné ani domácké, nejedná se o jméno ženské ani jej neužívá sourozenec dítěte. Správní orgány žádným způsobem nekonkretizovaly důvody, pro které (údajně) vyvstaly pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, s výjimkou obecného konstatování, že se jedná o jméno velmi nezvyklé; žalobce je přesvědčen, že žádné takové pochybnosti nejsou v daném případě namístě. Rodiče doložili, že se jedná o křestní jméno zahraničního původu, které je v zahraničí rovněž užíváno; požadavek na doložení znaleckého posudku proto žalobce považuje za nedůvodný, fakticky nahrazující rozhodovací činnost správních orgánů mechanickým užíváním vybraných odborných publikací a přejímáním závěrů velmi úzkého okruhu znalců.

[4] Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 20. 6. 2014, č. j. 30 A 29/2013 – 27, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění se zaměřil na posouzení otázky, zda správní orgány ve vztahu k zápisu jména T. ve smyslu § 62 odst. 1 téhož zákona důvodně požadovaly doklad vydaný znalcem, jímž bude ověřena pravopisná podoba jména. Vyložil, že jako jméno dítěte může být zvoleno jakékoli existující (doložené) jméno, a to v jeho základní, samostatné, stylově neutrální podobě; může se jednat o jméno české nebo cizí zdomácnělé a běžně používané, jakož i o jméno cizí, které u nás dosud běžně užíváno není, přičemž není vyloučen ani přímý zápis cizojazyčné podoby jména. Ohledně běžně užívaných jmen lze jejich pravopisnou podobu ověřit v Pravidlech

pokračování

českého pravopisu či Slovníku spisovného jazyka českého; v případě jmen cizích neobvyklých, které se u nás běžně neužívají a nemají vžitou pravopisnou podobu, matriční úřady vycházejí z jazykové příručky (KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 5. vyd., Praha: Academia, 2010), která obsahuje seznam cizojazyčných jmen, které lze zapsat do matriky bez ověření. Současně ověřují v seznamu užívaných jmen uveřejněném na stránkách Ministerstva vnitra, zda již takové jméno někdo v České republice užívá.

[5] Krajský soud konstatoval, že v případě žalobcem a jeho manželkou požadovaného jména pro jejich nezletilé dítě v podobě „T.“ jde o jméno v České republice neobvyklé a běžně neužívané, které rovněž není uvedeno v seznamu vedeném Ministerstvem vnitra. Za dané situace shledal krajský soud požadavek správních orgánů na předložení dokladu vydaného znalcem o správné pravopisné podobě jména za oprávněný. Na tomto závěru nemohla nic změnit ani okolnost, že rodiče uvedli zřetelné a srozumitelné důvody, které je k volbě tohoto jména vedly; tato skutečnost nemohla nic změnit na povinnosti matričního úřadu dbát na správnou pravopisnou podobu zapisovaného jména a z toho vyplývající oprávnění požadovat její ověření znaleckým posudkem. Rodiči předložené listiny jako prosté kopie webových stránek, mj. záznamy ze sociálních sítí, osvědčují křestní jména osob, které službu využívají a jméno v dané podobě zadaly jako své přihlašovací údaje, nejsou však dostačující k ověření správné pravopisné podoby jména z jazykového hlediska, jakož ani k ověření země a pravopisného systému, z něhož jméno v dané podobě pochází. Krajský soud uzavřel, že žalovaný v napadeném rozhodnutí řádně odůvodnil svůj postup; pokud na daném matričním úřadě nepůsobí jazykový odborník s odpovídající kvalifikací, zákon stanoví povinnost žadatele doložit správnou pravopisnou podobu jména. Požadavkem na dodržení zákonného procesního postupu rovněž nemohlo dojít k zásahu do soukromého a rodinného života žalobce.

[6] Proti rozsudku krajského soudu se žalobce (dále též „stěžovatel“) bránil kasační stížností ze dne 4. 8. 2014, podanou z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení, popř. aby věc předložil Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení příslušné zákonné úpravy pro rozpor s ústavním pořádkem. Namítal, že požadavek na ověření správné pravopisné podoby jména bezprostředně souvisí s atributem jeho přípustnosti, neboť matriční úřady se v praxi řídí publikací PhDr. Miloslavy Knappové, CSc., přičemž pouze jména v této publikaci uvedená zapíší do matriční knihy narození bez dalšího. Stěžovatel je přesvědčen, že pochybnostmi, které jsou relevantní pro vyžádání dokladu vydaného znalcem ve smyslu § 62 odst. 1 zákona o matrikách, nemůže být prostá absence jména v předmětné publikaci, popř. okolnost, že toto jméno dosud nemá v České republice žádného nositele zapsaného v matrice.

[7] Stěžovatel je přesvědčen, že v každém konkrétním případě je třeba zkoumat konkrétní okolnosti a důvody, které rodiče vedly k volbě daného jména; manželka je občankou Spojených států amerických, přičemž zvolené jméno navazuje na rodový původ matky a její indiánské kořeny; toto jméno nesl jeden z jejích předků. Rodiče v projednávané věci rovněž doložili, že se v případě jména T. jedná o křestní jméno zahraničního původu, které je v zahraničí používáno a které odpovídá požadavkům § 62 odst. 1 zákona o matrikách, zejména není zkomolené, zdvojnásobné ani domácké, nejedná se o jméno ženské ani jej neužívá sourozenec dítěte. Stěžovatel setrval na námitce zásahu do svého soukromého a rodinného života, který spatřuje v tom, že o právu rodičů zvolit si jméno dítěte v České republice fakticky rozhoduje pouze PhDr. Knappová nebo Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky; jiní znalci či znalecké ústavy pro obor jazykověda zde nepůsobí.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 15. 9. 2014 navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou. Poukázal na závěry svého žalobou napadeného rozhodnutí a napadeného rozsudku krajského soudu a vyjádřil přesvědčení, že správní orgán prvního stupně nevykročil z mezí zákona, pokud požádal rodiče o předložení dokladu vydaného znalcem a osvědčujícího správnou pravopisnou podobu jména 'T.', neboť k takovému ověření nestačují prosté kopie obsahu webových stránek, které rodiče v řízení předložili.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[10] Z kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené „*nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.*“ Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor.

[11] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[12] Stěžovatel namítal, že požadavek na ověření správné pravopisné podoby jména dítěte bezprostředně souvisí s atributem jeho přípustnosti, neboť matriční úřady se v praxi řídí publikací PhDr. Miloslavy Knappové, CSc., přičemž pouze jména v této publikaci uvedená zapíší do matriční knihy narození bez dalšího; o právu rodičů zvolit si jméno dítěte v České republice fakticky rozhoduje pouze PhDr. Knappová nebo Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky; jiní znalci či znalecké ústavy pro obor jazykověda zde nepůsobí. Stěžovatel je přesvědčen, že pochybnostmi, které jsou relevantní pro vyžadování dokladu vydaného znalcem ve smyslu § 62 odst. 1 zákona o matrikách nemůže být prostá absence daného jména v předmětné publikaci, popř. okolnost, že toto jméno dosud nemá v České republice žádného nositele zapsaného v matrice.

[13] Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku důvodnou.

[14] Předmětem přezkumu v nyní projednávané věci je postup správních orgánů v řízení o žádosti žalobce, nar. X, a jeho manželky L. E. K., nar. X, jako rodičů a účastníků správního řízení o provedení zápisu jména jejich nezletilého syna *nezjištěno* K., nar. X ve V., do matriční knihy narození. Rodiče žádali, aby bylo synovi do matriční knihy zapsáno jméno v podobě „T.“. Správní orgán prvního stupně vyzval rodiče k předložení dokladu podle § 62 odst. 1 zákona o matrikách, konkrétně dokladu vydaného znalcem z oboru, kterým bude osvědčena pravopisná podoba jména, jehož zápis je požadován. Na tuto výzvu rodiče reagovali vyjádřením, ve kterém označili výzvu k předložení dokladu vydaného znalcem za nedůvodnou; správnímu orgánu následně předložili celkem 8 dokumentů (prostých kopií) jako výtahů z veřejně dostupných webových stránek, jimiž dokládali užívání jména T. v několika státech (zejména Spojených státech amerických, Nizozemsku či Německu); konkrétně se jednalo o profily uživatelů sociálních sítí LinkedIn, Facebook, popř. záznam z německého telefonního seznamu, přičemž se jednalo

pokračování

o uživatele mužského i ženského pohlaví, kteří mezi přihlašovací údaje uvedli jako své křestní jméno T. Správní orgán prvního stupně následně řízení zastavil pro neodstranění podstatných vad žádosti, které brání pokračování v řízení, přičemž žalovaný jako správní orgán druhého stupně jeho postup potvrdil.

[15] Podle § 18 odst. 1 zákona o matrikách před středníkem „*jméno, popřípadě jména dítěte se do matriky zapisují podle souhlasného prohlášení rodičů.*“

[16] Podle § 62 odst. 1 zákona o matrikách, ve znění účinném do 31. 12. 2013, „*do matriční knihy nelze zapsat jména zkomolená, zdrobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Matriční úřad dále nezapiše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem.*“

[17] Ustanovení § 62 odst. 1 bylo následně změněno novelou zákonem č. 312/2013 Sb., s účinností od 1. 1. 2014, přičemž však tato novela se netýká vlastního obsahu zde obsažených právních norem; podle aktuálního znění zákona „*do matriční knihy lze zapsat jakékoliv existující jméno, a to v správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jména zkomolená, zdrobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Matriční úřad dále nezapiše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem.*“ Ani před přijetím novely nicméně nebylo pochyb o tom, že do matriční knihy nebylo možné (vůbec) zapsat jméno, ohledně kterého byl požadován zápis v nesprávné pravopisné podobě. O tom vypovídá rovněž důvodová zpráva k návrhu na vydání zákona o matrikách, podle níž „*v zákoně je vymezeno, jaké jméno nelze do matriční knihy zapsat.*“ (...) „*Nesmí jít o jméno v nesprávné pravopisné podobě.*“ (sněmovní tisk 498/0, 3. volební období 1998-2002, k § 63, dostupná z: <www.psp.cz>).

[18] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že právní norma § 62 odst. 1 poslední věta zákona o matrikách, podle níž „*vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem*“, nevylučuje použití jiných důkazních prostředků k ověření správné pravopisné podoby jména dítěte, které má být zapsáno do matriční knihy narození (v daném případě jména v podobě „T.“). Správní orgán (příslušný matriční úřad) je oprávněn rodiče jako žadatele vyzvat k opatření znaleckého posudku a pro případ jeho nepředložení řízení zastavit teprve poté, co se tyto pochybnosti (pokud vůbec vzniknou) nepodaří odstranit jinak, zejména ani po provedení (jiného) vhodného dokazování, které je pro rodiče méně časově či finančně nákladné.

[19] Ustanovení § 62 odst. 1 zákona o matrikách výslovně počítá s předložením dokladu vydaného znalcem (znaleckého posudku), který jsou povinni opatřit rodiče jako žadatelé a jímž bude ověřena správná pravopisná podoba jména dítěte, o jehož zápis do matriční knihy narození rodiče usilují. Tento zákonný požadavek ovšem nelze vnímat formalisticky, zejména tak, že by vylučoval jakékoli jiné formy dokazování, jimiž by mohla být správná pravopisná podoba jména ověřena a které by byly pro žadatele méně nákladné.

[20] V daném případě připadaly v úvahu např. důkazy výpovědi manželky stěžovatele, ohledně které bylo v řízení opakovaně poukazováno na to, že je občankou Spojených států a amerických a že požadované jméno nesl jeden z jejích předků, popř. svědeckou výpověď jejích příbuzných. Zejména pak mohly být provedeny důkazy listinami, a to např. k ověření správné pravopisné podoby jména T., jak je nesl předek manželky stěžovatele. Pokud se prosté kopie webových stránek jako záznamů o profilech zahraničních uživatelů sociálních sítí zaregistrovaných pod tímto křestním jménem správním orgánům jeví jako nedostatečné, mohly rovněž samy provádět

další dokazování za účelem ověření podoby, v jaké je toto jméno užíváno v zahraničí, a to např. prostřednictvím výpisů z veřejně dostupných zahraničních databází jmen, ať již by se jednalo o databáze oficiální (vedené státem) či jiné, volně dostupné na internetu (srov. např. webové stránky www.baby-vornamen.de, www.namen-namensbedeutung.de nebo <http://names.whitepages.com>).

[21] Nejvyšší správní soud přihlédl k tomu, že řízení o zápisu jména dítěte do matriční knihy narození se vyznačuje zvýšeným zájmem na ochraně práv rodičů i dotčeného (čerstvě narozeného) dítěte; řízení o zápisu by mělo být provedeno za dodržení požadavků zákona na ověření jména, ale současně v souladu se svobodnou vůlí rodičů a zejména bez zbytečných průtahů. V řízeních tohoto druhu je třeba klást zvláštní důraz na oprávněné zájmy rodičů a dítěte, a to v souladu s § 2 odst. 3 správního řádu, podle něhož „*správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká (dále jen „dotčené osoby“), a může zasahovat do těchto práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu.*“ V této souvislosti je třeba poukázat rovněž na § 6 odst. 2 správního řádu, podle něhož „*správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje.*“

[22] V projednávané věci je nesporné, že jméno T. není uvedeno v odborné publikaci PhDr. Miloslavy Knappové, CSc., která obsahuje seznam cizojazyčných jmen, která matriční úřady považují za způsobilá zápisu bez ověření (KNAPPOVÁ, M. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 5. vyd., Praha: Academia, 2010); toto jméno současně dosud nebylo zapsáno do žádné matriční knihy narození v České republice, a není tak zapsáno v seznamu užívaných jmen uveřejněném na stránkách Ministerstva vnitra (dostupný z www.mvcr.cz). Tyto okolnosti ovšem bez dalšího nelze považovat za dostačující k vyžadování znaleckého posudku ve smyslu § 62 odst. 1 zákona o matrikách, který jsou ze zákona povinni opatřit sami rodiče a na své náklady, a to zvláště za situace, kdy správní orgány žádným způsobem nezpochybnilly evidentní a vážné osobní důvody, které rodiče vedly k volbě jména T. a kdy ani neuvedly jaká pochybnost jim ohledně navrhované pravopisné podoby jména „T.“ vůbec vznikla. (V čem se jím nejevila správnou navrhovaná pravopisná podoba tohoto jména).

[23] Správní orgány akceptovaly, že matka dítěte je občankou Spojených států amerických, přičemž zvolené jméno navazuje na její rodový původ a indiánské kořeny, přičemž jméno T. nesl jeden z jejích předků; výslovně vyjádřily respekt ke svobodné vůli rodičů a jejich zájmu, aby dítě neslo příjmení po otci (K.) a křestní jméno navazující na rodovou tradici matky (T.) a vycházely z toho, že předek matky dítěte skutečně nesl jméno T. Žalovaný ve vyjádření k žalobě ze dne 24. 6. 2013 rovněž uznal, že v české republice jsou běžně akceptována (jiná) neobvyklá jména, která jinak označují rostlinu (např. Iris, Narcis, Karmelia) či představují cizojazyčné ekvivalenty takového označení (např. Myrtille, což znamená francouzsky borůvka). Bez ohledu na tyto závažné okolnosti věci ovšem správní orgány bez dalšího formalisticky vyžadovaly předložení znaleckého posudku k ověření správné pravopisné podoby jména. V této souvislosti nelze opomenout, že opatření znaleckého posudku může být pro rodiče značně finančně i časově náročné.

[24] Nejvyšší správní soud je ve shodě se stěžovatelem nucen konstatovat, že správní orgány v projednávané věci fakticky hodlaly přenést vlastní rozhodovací činnost na příslušného znalce, neboť zápis jména podmínily (výhradně) jím zpracovaným znaleckým posudkem. Aniž by to mělo relevantní vliv na posouzení věci, neboť tyto údaje se mohou v čase měnit, v řízení vyšlo najevo, že za aktuálního stavu je navíc volba konkrétního znalce významně limitována, když fakticky v České republice působí toliko dva znalci, resp. znalecké ústavy pro obor jazykověda, kteří jsou oprávněni daný posudek vystavit, konkrétně PhDr. Miloslava Knappová, CSc. a Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky.

pokračování

[25] Nejvyšší správní soud uzavírá, že správní orgány pochybily při interpretaci a aplikaci § 62 odst. 1 zákona o matrikách na projednávanou věc, pokud bez dalšího žádaly předložení znaleckého posudku, kterým by byla ověřena správná pravopisná podoba jména T., popř. vysloveno, že toto jméno není způsobilé zápisu v žádné pravopisné podobě. Správní orgány byly i vzhledem ke zjevným a srozumitelným důvodům a okolnostem, které rodiče vedly k volbě jména, povinny pokračovat v dokazování (např. výše naznačeným způsobem) tak, aby mohla být správná pravopisná podoba jména určena s minimalizací časových a finančních nákladů, přičemž teprve pro případ, že by ani toto další dokazování nevedlo k určení správné pravopisné podoby jména, byly povolány vyzvat stěžovatele a jeho manželku k předložení znaleckého posudku.

[26] Vzhledem k výkladu ustanovení § 62 odst. 1 zákona o matrikách, jak byl proveden výše, se Nejvyšší správní soud blíže nezabýval otázkou předložení návrhu Ústavnímu soudu na zrušení předmětného ustanovení zákona o matrikách pro rozpor s ústavním pořádkem, neboť toto ustanovení lze interpretovat v souladu s výše uvedenými zásadami správního řízení a tak, aby byla odpovídajícím způsobem chráněna práva rodičů i dotčeného (čerstvě narozeného) dítěte, zejména pak svobodná volba rodičů ohledně jména jejich dítěte.

[27] Tomuto závěru ostatně napovídá i usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 10. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2607/13, kterým byl odmítnut návrh na zrušení předmětné normy § 62 odst. 1 poslední věta zákona o matrikách; tento návrh byl podán v rámci ústavní stížnosti mj. proti usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2013 č. j. 6 As 51/2013 – 33, jímž bylo zastaveno řízení o kasační stížnosti pro nezaplacení soudního poplatku ve skutkově obdobné věci, kdy nebyl předložen doklad vydaný znalcem o ověření správné pravopisné podoby druhého jména dítěte v podobě „Andrews“.

[28] Ústavní soud vyhodnotil tuto ústavní stížnost jako nepřijatelnou, zvažoval nicméně, zda stížnost včetně návrhu na zrušení ustanovení § 62 odst. 1 zákona o matrikách v části „*vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem*“ nelze věcně projednat na základě ustanovení § 75 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, tedy zda stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že „*o tom, že projednávaná ústavní stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, by bylo možné uvažovat pouze na základě určitých vnějších okolností, které by odůvodňovaly požadavek, aby se Ústavní soud k určité právní otázce vyjádřil co nejdříve a zamezil tak ve velkém množství případů jejímu nesprávnému nebo rozdílnému řešení ze strany orgánů veřejné moci [srov. v této souvislosti např. náleze ze dne 13. března 1996 sp. zn. II. ÚS 193/94 (N 19/5 SbNU 159)]. Takovéto okolnosti by mohly vyplýnout např. z vlastní judikatorní praxe Ústavního soudu, judikatury obecných soudů, odborné literatury nebo jakýchkoliv jiných dostupných zdrojů. Ústavní soud však existenci takových okolností v projednávaném případě neshledal*“ (bod 11 usnesení).

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[29] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, rozhodnutí správních orgánů obou stupňů a další spisové dokumentace k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo nesprávným posouzením právní otázky. Byl proto naplněn důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. výrokem I. zrušil.

[30] Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. „*zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu nebo vyslovení jeho nicotnosti; ustanovení § 75, 76 a 78 se použijí přiměřeně.*“ Podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. „*soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, mohlo-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.*“ Podle § 78 odst. 3 s. ř. s., „*zrušuje-li soud rozhodnutí podle okolností může zrušit i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo.*“ Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. „*zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.*“

[31] Vzhledem k tomu, že již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozsudku krajského soudu Nejvyšší správní soud výrokem II. rozhodl o zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2013, jakož i správního orgánu prvního stupně ze dne 14. 1. 2013, a sice podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tedy pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud současně vyslovil, že se věc vrací k dalšímu řízení žalovanému.

[32] Podle § 78 odst. 5 s. ř. s. „*právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán.*“ Na správních orgánech tak bude pokračovat v řízení o žádosti stěžovatele a jeho manželky jako rodičů a účastníků správního řízení o provedení zápisu jména jejich nezletilého syna do matriční knihy narození v podobě „T.“. O této žádosti správní orgány rozhodnou teprve na základě doplněného dokazování, a to např. důkazními prostředky naznačenými výše, přičemž teprve pokud nebude možno ověřit správnou pravopisnou podobu jména jinak, vyzvou rodiče v intencích § 62 odst. 1 zákona o matrikách k předložení znaleckého posudku.

[33] Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. „*zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti. Rozhodl-li Nejvyšší správní soud současně o odmítnutí návrhu, zastavení řízení, o postoupení věci nebo způsobem podle odstavce 2, rozhodne i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu.*“ Na Nejvyšším správním soudu proto bylo, aby rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti, jakož i o náhradě nákladů řízení, které předcházelo rozsudku krajského soudu.

[34] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. tak, že žalobce jako stěžovatel, který je v řízení zastoupen advokátem a měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl. Žalobce má proto právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení, a to za zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč a dále za jeden úkon právní služby – kasační stížnost ze dne 4. 8. 2014 – ve výši 3.100 Kč [11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 položkou 5. a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „advokátní tarif“], a dále náhradu hotových výdajů – režijní paušál ve výši 1 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Stěžovatel tedy má právo na náhradu odměny za zastupování a hotových výdajů ve výši 3.400 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho nárok podle § 35 odst. 8 věty druhé s. ř. s. o částku odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 3.400 Kč, tj. 714 Kč. Nejvyšší správní soud proto výrokem III. uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci jako stěžovateli na náhradě nákladů řízení celkem 9.114 Kč, a to do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Miroslava Krutiny, advokáta.

pokračování

[35] O náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozsudku městského soudu, rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. tak, že žalobce, který byl v řízení zastoupen advokátem a měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozsudku krajského soudu ze dne 20. 6. 2014, proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl. Žalobce má proto právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení, a to za zaplacený soudní poplatek za žalobu ve výši 3.000 Kč a dále za dva úkony právní služby – převzetí a příprava zastoupení a žaloba ze dne 9. 5. 2013 – ve výši 2 x 3.100 Kč [11 odst. 1 písm. a) a d) ve spojení s § 7 položkou 5. a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a dále náhradu hotových výdajů – režijní paušál ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Stěžovatel tedy má právo na náhradu odměny za zastupování a hotových výdajů ve výši 6.800 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho nárok podle § 35 odst. 8 věty druhé s. ř. s. o částku odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 6.800 Kč, tj. 1.428 Kč. Nejvyšší správní soud proto výrokem IV. uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci na náhradě nákladů řízení celkem 11.228 Kč, a to do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Miroslava Krutiny, advokáta.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. ledna 2015

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu